

## Przedmiotowy system oceniania - wymagania edukacyjne

| Nr lekcji                                   | Temat lekcji                   | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                             | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                            | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                      | Podstawa programowa |
|---------------------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA |                                |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                               |                     |
| 1.                                          | Człowiekiem jestem...          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę.</li> <li>Wie, czym się zajmuje przedmiot <b>wiedza o społeczeństwie</b>.</li> <li>Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać przykłady <b>nauk humanistycznych</b>.</li> <li>Rozumie zasady <b>komunikowania się</b> i je stosuje.</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia elementy osobowości człowieka.</li> <li>Zna znaczenie słowa <b>asertywność</b>.</li> <li>Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie.</li> <li>Opisuje elementy <b>osobowości</b> człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi.</li> <li>Potrafi wskazać zachowania asertywne.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się.</li> <li>Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację.</li> </ul>                      | I. 2) 5)            |
| 2.                                          | Człowiek jako istota społeczna | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze <b>potrzeby człowieka</b>.</li> <li>Wymienia kilka przykładów <b>ról społecznych</b>, które odgrywa.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <b>socjalizacja</b>.</li> <li>Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje człowieka jako istotę <b>społeczną</b> i <b>podaje stosowne</b> przykłady.</li> <li>Wymienia różne rodzaje więzi społecznych.</li> <li>Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału.</li> <li>Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji.</li> <li>Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych.</li> <li>Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych.</li> <li>Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.</li> </ul> | I. 1)               |

**AUTORZY:** Piotr Krzesicki, Piotr Kur

| Nr lekcji | Temat lekcji                                       | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                   | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                        | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                     | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                               | Podstawa programowa |
|-----------|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 3.        | Zbiorowości i grupy społeczne                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym są <b>zbiorowości</b> społeczne.</li> <li>Wie, czym są normy grupowe.</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym są <b>grupy społeczne</b>.</li> <li>Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe.</li> <li>Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna sposoby rozwiązywania <b>konfliktów</b>.</li> <li>Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis.</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne.</li> <li>Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym.</li> <li>Charakteryzuje różne sposoby <b>podejmowania decyzji</b> w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony.</li> <li>Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy.</li> <li>Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne.</li> <li>Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.</li> </ul> | I. 3) 4) 5) 6)      |
| 4.        | Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa <b>rodzina</b>.</li> <li>Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje rodzinę jako grupę społeczną.</li> <li>Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych.</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę.</li> <li>Zna <b>prawa i obowiązki</b> rodziców i dzieci.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę.</li> <li>Analizuje wartości ważne dla rodziny.</li> <li>Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci.</li> <li>Zna współczesne <b>typy rodziny</b>.</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.</li> </ul>                                                                                                                                                                                     | II. 1) 2)           |
| 5.        | Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody <b>gospodarstwa domowego</b>.</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania <b>budżetem domowym</b>.</li> <li>Rozumie pojęcie <b>deficytu budżetowego</b> i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa.</li> <li>Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu.</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej.</li> <li>Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.</li> </ul>                        | II. 3) 4)<br>IX. 1) |

AUTORZY: Piotr Krzesicki, Piotr Kur

| Nr lekcji                                           | Temat lekcji             | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                            | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                     | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                              | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                              | Podstawa programowa |
|-----------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA |                          |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                     |
| 6.                                                  | Samorząd szkolny         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań.</li> <li>Opisuje życie społeczności szkolnej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna strukturę polskiego <b>systemu edukacyjnego</b>.</li> <li>Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma <b>samorząd szkolny</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>samorządność</b>, podaje przykłady rodzajów samorządów.</li> <li>Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego.</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła.</li> <li>Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji.</li> <li>Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego.</li> <li>Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd.</li> <li>Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie.</li> <li>Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie <b>procedur demokratycznych</b> w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.</li> </ul> | III. 1) 2)          |
| 7.                                                  | Prawa i obowiązki ucznia | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna <b>prawa i obowiązki</b> ucznia.</li> <li>Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu.</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły.</li> <li>Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia.</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia.</li> <li>Wymienia <b>akty prawa szkolnego</b>, w których zapisane są jego prawa.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia.</li> <li>Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych.</li> <li>Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane.</li> <li>Przedstawia sposoby <b>dochodzenia praw</b>, które zostały naruszone.</li> </ul>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują.</li> </ul>                                                                                                                                 | III. 3)             |

| Nr lekcji | Temat lekcji                                         | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                 | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Podstawa programowa                 |
|-----------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| 8.        | Planujemy dalszą edukację szkolną i karierę zawodową | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych.</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna <b>perspektywy rynku pracy</b> i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe.</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi przygotować <b>plan kariery</b> edukacyjnej i zawodowej.</li> <li>Rozumie, czym jest <b>rynek pracy</b> i jakie stawia oczekiwania względem pracowników.</li> <li>Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym.</li> <li>Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej.</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej.</li> <li>Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka.</li> </ul>                                                      | I. 3) 4)<br>III. 4) 5)<br>IX. 3)    |
| 9.        | Moje miejsce na ziemi                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, czym są <b>mała ojczyzna</b> i region.</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną.</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne.</li> <li>Wymienia <b>tradycje i obyczaje</b> swojej społeczności regionalnej.</li> </ul>                                                                                                                                                              | VI. 5)<br>VII. 1) 5)                |
| 10.       | Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu.</li> <li>Wie jak tworzony jest <b>budżet gminy</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli.</li> <li>Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.</li> <li>Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych.</li> <li>Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.</li> <li>Podaje jeden przykład wykorzystywania <b>funduszy unijnych</b> w środowisku lokalnym.</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu.</li> <li>Wskazuje w których urządach można załatwić wybrane sprawy.</li> <li>Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez <b>e-urząd</b>.</li> <li>Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.</li> <li>Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi.</li> <li>Przedstawia główne <b>źródła dochodów i wydatków</b> w budżecie gminny.</li> <li>Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie.</li> </ul> | VI. 1) 2) 3) 4)<br>VII. 1) 2) 3) 4) |

| Nr lekcji                                              | Temat lekcji                                          | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                     | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                              | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                      | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Podstawa programowa |
|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 11.                                                    | Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia problemy społeczności lokalnej.</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>kapitał społeczny</b>.</li> <li>Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych.</li> <li>Potrafi wyjaśnić, czym jest <b>budżet obywatelski</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych.</li> <li>Wskazuje <b>przyczyny problemów</b> swojej społeczności lokalnej.</li> <li>Próbuje wskazać sposoby ich rozwiązania.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych.</li> <li>Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin.</li> <li>Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.</li> </ul> | VI. 1) 6)<br>IX. 4) |
| DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE |                                                       |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                     |
| 12.                                                    | Narodowość a obywatelstwo                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody.</li> <li>Podaje, w jaki sposób można <b>nabyć obywatelstwo</b> na prawie ziemi i prawie krwi.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa.</li> <li>Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna <b>obowiązki obywatelskie</b> zapisane w <i>Konstytucji RP</i>.</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia czynniki narodotwórcze.</li> <li>Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową.</li> </ul>                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia genezę współczesnych narodów.</li> <li>Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce.</li> <li>Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.</li> </ul>                                      | VIII. 1) 2)         |
| 13.                                                    | Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odróżnia <b>mniejszości narodowe</b> od <b>mniejszości etnicznych</b>.</li> <li>Wskazuje różnice pomiędzy <b>migracją</b> a <b>uchodźstwem</b>.</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce.</li> <li>Wyjaśnia, co to jest <b>Polonia</b>.</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom.</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce.</li> <li>Określa <b>miejsca zamieszkania mniejszości</b> w Polsce.</li> <li>Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa.</li> <li>Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia grupę posługującą się <b>językiem regionalnym</b>.</li> <li>Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa.</li> <li>Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną.</li> </ul>                                                            | VIII. 4)            |

AUTORZY: Piotr Krzesicki, Piotr Kur

| Nr lekcji | Temat lekcji                        | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                              | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                              | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                   | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                          | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                       | Podstawa programowa |
|-----------|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 14.       | Różne oblicza patriotyzmu           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>.</li> <li>Wymienia i opisuje polskie <b>symbole narodowe</b>.</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przekłady zachowań patriotycznych.</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest <b>patriotyzm</b>.</li> <li>Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje genezę polskich symboli narodowych.</li> <li>Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną.</li> </ul>                                        | VIII. 3) 5)         |
| 15.       | Umiejętności i cnoty obywatelskie   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia cnoty obywatelskie.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje cechy dobrego obywatela.</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory <b>postaw obywatelskich</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym.</li> <li>Wymienia umiejętności społeczne.</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne wzorce działań obywatelskich.</li> <li>Opisuje różne formy aktywności społecznej.</li> </ul>                                             | IX. 1)              |
| 16.       | Działania organizacji pozarządowych | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, czym jest <b>społeczeństwo obywatelskie</b>.</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego.</li> <li>Opisuje aktywność społeczną Polaków.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego.</li> <li>Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.</li> </ul> | IX. 2)              |
| 17.       | Aktywność obywatelska młodych       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia na czym polega <b>wolontariat</b>.</li> <li>Wie czym są <b>organizacje pożytku publicznego</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi.</li> <li>Wymienia ich najważniejsze cele.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode.</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje różne formy wolontariatu.</li> <li>Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób.</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości.</li> <li>Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.</li> </ul>  | IX. 3)              |

| Nr lekcji                                                | Temat lekcji                                   | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                              | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                             | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                          | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                               | Podstawa programowa |
|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 18.                                                      | Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie czym jest <b>etyka</b>.</li> <li>Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym.</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia cechy etyki zawodowej.</li> <li>Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych.</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>mobbing</i>, <i>lobbying</i>, <i>nepotyzm</i>, <i>korupcja</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych.</li> <li>Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych.</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej.</li> <li>Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań.</li> </ul>                                                      | IX. 5)              |
| DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ |                                                |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                        |                     |
| 19.                                                      | Państwo i jego funkcje                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>państwo</b>.</li> <li>Zna najważniejsze cechy państwa.</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia podstawowe funkcje państwa.</li> <li>Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne <b>funkcje państwa</b>.</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania.</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje elementy tworzące państwa.</li> <li>Opisuje najważniejsze cechy państwa.</li> </ul>                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje funkcje państwa.</li> <li>Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.</li> </ul>                                                                                          | XI. 1)              |
| 20.                                                      | Fundamentalne zasady demokracji                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji.</li> <li>Wie, czym jest <b>demokracja bezpośrednia</b> i <b>demokracja pośrednia</b> (przedstawicielska).</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze zasady demokracji.</li> <li>Wie, czym jest <b>referendum</b>.</li> <li>Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia zasadę <b>trójpodziału władzy</b>.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad.</li> <li>Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji.</li> <li>Podaje zasady organizacji referendum.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje zasady demokratyczne.</li> <li>Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne.</li> </ul>                                                                                                   | XI. 2) 3) 6) 8)     |
| 21.                                                      | Konstytucja jako najważniejszy akt prawny      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>konstytucjonalizm</b>.</li> <li>Wie, czym jest <b>preambuła</b>.</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji.</li> <li>Wie, czym jest i dlaczego został powołany <b>Trybunał Konstytucyjny</b>.</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji.</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji.</li> <li>Analizuje teś preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje.</li> <li>Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia historię konstytucjonalizmu.</li> <li>Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie.</li> <li>Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.</li> </ul> | XI. 7)              |

| Nr lekcji | Temat lekcji                                          | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                    | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Podstawa programowa |
|-----------|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 22.       | Partie polityczne                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie czym jest zasada <b>pluralizmu politycznego</b>.</li> <li>Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <b>koalicji rządowej</b>.</li> </ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>.</li> </ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia funkcje partii politycznych.</li> <li>Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi.</li> <li>Wymienia najważniejsze cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.</li> </ul>                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Ocenia różne systemy polityczne.</li> <li>Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                       | XI. 4)              |
| 23.       | Jak działa demokracja przedstawicielska: sejm i senat | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej.</li> <li>Wymienia cechy demokratycznych wyborów.</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest czynne i bierne <b>prawo wyborcze</b>.</li> </ul>                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu.</li> <li>Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu.</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej.</li> <li>Opisuje cechy demokratycznych wyborów.</li> <li>Opisuje wskazaną funkcję parlamentu.</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone.</li> <li>Opisuje, jak działa polski parlament.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               | XI. 3)              |
| 24.       | Władza wykonawcza: Prezydent RP i Rada Ministrów      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest republikańska forma rządów.</li> <li>Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce <b>władzę wykonawczą</b>.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu.</li> <li>Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie.</li> <li>Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów.</li> <li>Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich.</li> <li>Podaje przykłady kompetencji prezydenta.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów.</li> <li>Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP.</li> <li>Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd.</li> <li>Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>.</li> <li>Przedstawia kompetencje Rady Ministrów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, na czym polega <b>dualizm władzy wykonawczej</b> w RP.</li> <li>Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta.</li> <li>Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta.</li> <li>Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.</li> </ul> | XI. 5) 8)           |

| Nr lekcji                     | Temat lekcji                              | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                  | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                        | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                         | Podstawa programowa |
|-------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 25.                           | Władza sądowa                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia zasadę <b>państwa prawa</b>.</li> <li>Przedstawia podział władzy sądowej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zan <b>strukturę sądownictwa</b> powszechnego.</li> <li>Wie w jakich sprawach orzeka <b>sąd rejonowy</b>.</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności.</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały.</li> </ul>                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa.</li> <li>Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowej.</li> <li>Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.</li> </ul> | XI. 6)              |
| <b>DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA</b> |                                           |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                  |                     |
| 26.                           | Organizacje międzynarodowe                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia kilka kierunków polskiej <b>polityki zagranicznej</b>.</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych.</li> <li>Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia państwa należące do NATO.</li> <li>Przedstawia <b>działalność Polski</b> w ONZ, Unii Europejskiej i NATO.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność, współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia.</li> <li>Określa okoliczności powstania ONZ i NATO.</li> <li>Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO.</li> <li>Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.</li> </ul>                                                              | XII. 1) 4)          |
| 27.                           | Cele i zasady działania Unii Europejskiej | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej.</li> <li>Znajduje informacje o życiu politycznym <b>Ojców Europy</b>.</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia <b>ogólne cele UE</b>.</li> </ul>                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić <b>państwa członkowskie UE</b>.</li> <li>Wymienia najważniejsze instytucje UE.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili.</li> <li>Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór.</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Na podstawie szczegółowych celów wskazuje <b>główne kierunki rozwoju UE</b> do 2020 roku.</li> <li>Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE.</li> </ul>                                          | XII. 2)             |

| Nr lekcji                                              | Temat lekcji                         | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                     | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                       | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                          | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                 | Podstawa programowa |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 28.                                                    | We wspólnej Europie                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić <b>korzyści</b> z polskiego członkostwa w UE.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia podstawowe prawa <b>obywateli Unii Europejskiej</b>.</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich.</li> <li>Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych.</li> <li>Podaje przykłady programów finansowanych z UE.</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać liczbę polskich <b>eurodeputowanych</b>.</li> <li>Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.</li> </ul>                      | XII. 3) 4)          |
| 29.                                                    | Problemy współczesnego świata        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, czym jest zjawisko <b>globalizacji</b>.</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata.</li> <li>Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata.</li> <li>Znajduje i opracowuje informacje o <b>konfliktach</b> toczących się na świecie.</li> <li>Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.</li> <li>Opisuje zjawisko <b>terroryzmu</b>.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje globalizację w różnych aspektach.</li> <li>Przedstawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.</li> </ul>                               | XII. 5)             |
| <b>DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA</b> |                                      |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                          |                     |
| 30.                                                    | Jak kształtowały się prawa człowieka | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje, z czego wynikają <b>prawa człowieka</b>.</li> <li>Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje źródła ludzkiej <b>godności</b>.</li> <li>Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Omawia cechy praw człowieka.</li> <li>Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka.</li> <li>Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka.</li> <li>Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej.</li> <li>Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka.</li> <li>Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.</li> </ul> | IV. 1)              |

AUTORZY: Piotr Krzesicki, Piotr Kur

| Nr lekcji | Temat lekcji                              | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                            | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Podstawa programowa |
|-----------|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 31.       | Prawa człowieka zapisane w Konstytucji RP | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób.</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, jak pojęcia: <i>wolności i prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>.</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji.</li> <li>Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym.</li> </ul>                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami.</li> <li>Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo.</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>.</li> <li>Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.</li> </ul>                                                                                                                         | IV. 2) 5)           |
| 32.       | Ochrona praw człowieka                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka.</li> </ul>                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni <b>Rzecznik Praw Obywatelskich</b>.</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce.</li> <li>Wymienia <b>organizacje pozarządowe</b> działające na rzecz ochrony praw człowieka.</li> <li>Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci.</li> <li>Opisuje działania <b>Rzecznika Praw Dziecka</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich.</li> <li>Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka.</li> <li>Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>.</li> <li>Podaje przykłady naruszania praw dziecka.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi przedstawić sposób <b>złożenia wniosku</b> do RPO.</li> <li>Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka.</li> <li>Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym.</li> </ul> | IV. 3) 4) 6) 7)     |
| 33.       | Uprawnienia policji i służb porządkowych  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna najważniejsze <b>zadania policji</b> i służb porządkowych.</li> <li>Wie, na czym polega <b>przymus bezpośredni</b>.</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego.</li> <li>Wymienia podstawowe rodzaje przemocy.</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | V. 1) 4)            |
| 34.       | Młodzi ludzie w kontakcie z prawem        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, czym jest <b>przemoc rówieśnicza</b>.</li> <li>Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić różne typy przestępstw.</li> <li>Wie, jaki sąd rozpatruje <b>sprawy nieletnich</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję.</li> </ul>                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią.</li> <li>Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za <b>czyny karalne</b> w zależności od wieku.</li> <li>Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.</li> </ul>                                                                                                | V. 1) 3)            |

AUTORZY: Piotr Krzesicki, Piotr Kur

| Nr lekcji                                | Temat lekcji                               | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                        | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                    | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                       | Podstawa programowa |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI |                                            |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                |                     |
| 35.                                      | Media we współczesnym świecie              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym są <b>środki masowego przekazu</b>.</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne <b>rodzaje mediów</b>, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne.</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia <b>funkcje mediów</b>.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <b>czwartej władzy</b>.</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje różne rodzaje mediów.</li> <li>Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane <b>czwartą władzą</b>.</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje różne funkcje mediów.</li> <li>Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>.</li> </ul> | X. 1)               |
| 36.                                      | Jak korzystać ze środków masowego przekazu | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji.</li> <li>Odnajduje w mediach <b>informacje na wskazany temat</b>, analizuje je.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>.</li> <li>Wie dlaczego dziennikarstwo jest <b>zawodem zaufania publicznego</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych.</li> <li>Odróżnia fakty od komentarzy.</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy.</li> <li>Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci.</li> <li>Wymienia i opisuje zasady <b>etyki dziennikarskiej</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji.</li> <li>Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami.</li> </ul>                              | X. 2)               |
| 37.                                      | Informacja i przekaz na wagę złota         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze <b>funkcje reklamy</b>.</li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>reklama społeczna</b>.</li> <li>Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej.</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne techniki <b>manipulacji</b> stosowane w reklamach.</li> <li>Wie, na czym polega znaczenie <b>badania opinii publicznej</b>.</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Krytycznie <b>analizuje</b> wybrany przekaz reklamowy.</li> <li><b>Odczytuje i interpretuje</b> wyniki sondaży opinii publicznej.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Przedstawia krótko dzieje reklamy.</li> <li>Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.</li> </ul>                                                                    | X. 3) 4) 5)         |
| 38.                                      | Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie czym jest <b>cyberprzestrzeń</b>.</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zasady <b>bezpieczeństwa w sieci</b>.</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni.</li> <li>Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni.</li> <li>Zn zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed <b>szkodliwym oprogramowaniem</b>.</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.</li> </ul>                                                         | V. 2)               |